

БЕКИТЕМ

Талас мамлекеттик университетинин
окуу жана илимий иштер боюнча проректору
техника илимдеринин кандидаты,
доцент А.К. Сурапов

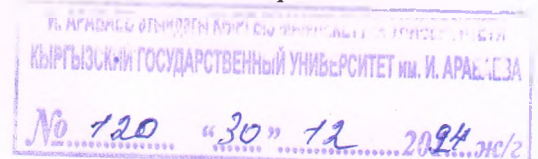

Сооронбаева Каухар Акылбековнанын 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган “Компетенттүүлүк мамиледе магистрлик билим берүү программаларынын окуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо” (“Физика-математикалык билим берүү” магистрдик программасынын мисалында) аттуу темадагы диссертациялык ишине жетектөөчү мекеме болгон Талас мамлекеттик университетинин педагогика кафедрасынын

ПИКИРИ

1. Изилдөөнүн темасынын актуалдуулугу. Кыргыз Республикасында билим берүүнү 2021-2030-жылдарга карата өнүктүрүүнүн Концепциясында билим берүү системасын өнүктүрүүнүн негизги артыкчылыктун багыттарында окутуунун максаты менен анын натыйжасынын дал келишине өзгөчө көңүл бурулган. Анда билим берүү системасынын баардык баскычында сапаттуу билим берүү мүмкүндүгүн жогорулатуу, билим берүү системасын коомдун жана ар бир жарандын талабына дал келе тургандай деңгээлге жеткирүү максатын көздөгөн билим берүүдөгү компетенттүү мамилеге, тактап айтканда күтүлүүчү натыйжага багытталган, эмгек рыногунун талаптарына ылайык келген адистерди даярдоо маселеси коюлган. Компетенттүүлүккө негизделген мамиленин негизги стратегиялык

Диссертациядан окуу каттаса: Сурапов

компоненттеринин бири болгон негизги билим берүү программаларына компетенттүүлүккө негизделген мамиле мазмунду, окутуу, баалоо, уюштуруу формаларын жана окуу технологияларын, жогорку билим берүү менен кесиптик билим берүүнүн деңгээлдеринин ортосундагы байланыштарды, ECTSти киргизүү жана жогорку билим берүү үчүн Европалык квалификациялык алкактарды колдонууга таасир этүүчү терең системалуу кайра түзүүлөр заманбап билим берүүнүн кыйла татаал жана көп кырдуу проблемасы экендиги талашсыз.

Компетенттүүлүк маиледе окуп-үйрөнүүчүлөрдүн бар билимдерге таянып, ар кандай татаалдыктагы проблемаларды чечүүгө жөндөмдүүлүгү, алынган билимдерди практикада колдонгонго даярдыгы, анын личносттук потенциалынын өнүгүшү, проблемаларды өз алдынча чечүү тажрыйбасына ээ болгондугу менен окутуу натыйжалары аныкталат.

Ата мекендик жана чет өлкөлүк окумуштуулардын изилдөөлөрүндө окутуунун натыйжалары проблемасынын кеңири изилденгенине карабастан, магистрдик программалардын, анын ичинде физика-математикалык билим берүү багыты боюнча окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо маселелери атайын изилдөөгө алынбагандыгы теманын актуалдуулугун көрсөтөт.

Диссертациянын түзүлүшү коюлган максатка жана милдеттерге дал келип, алардын ыраттуу удаалаштыкта чечилиши көрсөтүлгөн. Диссертациялык иш киришүүдөн, үч главадан, изилдөөнүн негизги тыянактарынан, корутундудан, практикалык сунуштардан жана колдонулган адабияттардын тизмесинен турат. Диссертациялык иштин структурасы илим изилдөөнүн логикасына туура келип, коюлган максаттын жана иликтөөнүн милдеттеринин жүзөгө ашырылышын толук камсыздайт.

Киришүүдө изилдөө темасынын актуалдуулугу, диссертациялык иштин илимий-изилдөө иштеринин тематикалык планы менен байланышы, максаты жана милдеттери, иштин илимий жаңылыгы, алынган

натыйжалардын практикалык мааниси, коргоого коюлуучу негизги жоболор, изденүүчүнүн жекече салымы, изилдөөнүн натыйжаларын апробациялоо, диссертациянын жыйынтыктарын жарыялоо, анын көлөмү жана түзүмү жөнүндө маалыматтар берилген.

“Компетенттүүлүк мамиледе билим берүү программаларынын окуу натыйжаларын долбоорлоонун жана баалоонун теориялык негиздери” деп аталган биринчи бапта изилдөөнүн биринчи милдетине ылайык ар түрдүү илимий булактардын негизинде изилдөөнүн негизги түшүнүктөрү “компетенция”, “компетенттүүлүк”, “компетенттүүлүк мамиле”, “окутуу натыйжалары”, “педагогикалык долбоорлоо”, “баалоо” сыяктуу түшүнүктөр талдоого алынган.

Окумуштуулардын окутуунун натыйжаларына берген аныктамаларында идеалдуу бүтүрүүчү ээ боло турган билим, билгичтик, көндүмдөрдүн, компетенциялардын динамикалуу айкалышы окутуу натыйжаларын долбоорлоо максатын көздөп, билим берүүдөгү долбоордук ишмердүүлүктүн – педагогикалык жаңычылдыктарды, инновацияларды аң сезимдүү куруу жана ишке ашыруу зарылдыгын аныктаган.

Магистрдик билим берүү программаларынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо боюнча учурдагы абалы талданып, окутуунун натыйжаларынын билим берүү программаларын ишке ашыруудагы маанилүүлүгү, ээлеген орду белгиленип, бүтүрүүчү ээ болуучу компетенттүүлүктөрдүн байланышы көрсөтүлгөн. Ошону менен бирге физика-математикалык билим берүү магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо маселеси илимде атайын изилдөөнүн предмети боло электиги ачыкталган.

“Физика-математикалык билим берүү магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо боюнча изилдөөнүн материалдары жана методдору” деп аталган экинчи бапта ФМББ магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын

долбоорлоо жана баалоо маселесин илимий-теориялык жактан негиздөөнү ишенимдүү чечүүдө моделдештирүүнүн зарылдыгы эске алынып, “модель”, “педагогикалык моделдөө” түшүнүктөрү талданган, ФМББ магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо маселесинин максаты, жетекчиликке алынуучу нормативдик база, коюлган талаптар, баалоонун түрлөрү жана критерийлер, баалоо каражаттарын иштеп чыгуудагы критерийлерди камтыган структуралык функционалдык модель иштелип чыккан. Жогорудагы милдеттерди чечүүдө теориялык, эмпирикалык жана статистикалык методдор колдонулган.

“Окутуунун натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо боюнча эксперименталдык иштер жана алардын натыйжалуулугу” деп аталган үчүнчү бап “Физика-математикалык билим берүү” магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо боюнча эксперименталдык иштердин жүрүшүн жана натыйжаларын талдоого арналган.

Аныктоочу экспериментте ФМББ магистрдик программасынын окутуу натыйжаларынын долбоорлонушунун абалы, баалоо каражаттарынын окутуу натыйжаларын өлчөп ченөөгө ылайыктуулугун аныктоо, андагы мүчүлүштүктөрдү үйрөнүү максатында программанын жетекчилеринен жана окутуучуларынан анкеталар жана интервьюлар алынган. НББПны иштеп чыгууда иш берүүчүлөрдүн сунуштары эске алынган протоколдор, кафедранын ишмердүүлүгү талданып, типтүү кемчиликтер аныкталган. Калыптандыруучу этапта НББПны, окуу-методикалык комплекстерди, окуу материалдарын жана сабактарды окутуунун натыйжасы контекстинде долбоорлоо жана өркүндөтүү боюнча окутуучулардын компетенттүүлүктөрүн өркүндөтүүгө багытталган практикалык иш-чаралар апробацияланган. Бул иш аракеттер иштелип чыккан моделдин эффективдүүлүгүн айгинелейт жана аны башка бардык деңгээлдеги билим берүү программаларында колдонууга сунуштоого негиз болот.

Эксперименттин жыйынтыгында магистранттардын жетишүүсүнүн төмөнкү деңгээлдик көрсөткүчтөрү азайып, жогору деңгээлдик көрсөткүчтөр өскөндүгү аныкталды. Төмөнкү деңгээл 11-30% га азайса, жогорку деңгээл 10-20% га чейин өскөн, б.а. магистранттардын жетишүү көрсөткүчтөрүнөн динамикалык өсүштү көрүүгө болот.

2. Изилдөөдөн алынган жыйынтыктардын илимий жаңылыгы:

Компетенттүүлүк мамилеге негизделген ББПнын окутуу натыйжаларын долбоорлоо, баалоо боюнча теориялык көз караштар, түптүү түшүнүктөр, компетенттүүлүк мамиленин маңызы, магистрдик деңгээлдин мүнөздөмөлөрү, ФМББ магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын долбоорлоонун жана баалоонун практикадагы абалы аныкталган; ФМББ магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын долбоорлоонун жана баалоонун модели компетенттүүлүк мамилеге негизделип, физика-математикалык билим берүүдөгү магистрдик программаларга коюлган талаптардын негизинде иштелип чыккан; моделдин натыйжалуулугу эксперимент аркылуу текшерилип, практикалык сунуштар берилген.

3. Алынган жыйынтыктардын практикалык мааниси:

ФМББ магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо багытындагы теориялык жактан негизделип, ушул багыт боюнча профессордук-окутуучулук курамдын өз дисциплиналары боюнча окуу-методикалык комплекстерин (жумушчу программа, силлабус, баалоо каражаттарынын фонду, окуу-методикалык материалдар) мыкты иштеп чыгууга өбөлгө түзөт. Практика жүзүндө сыноодон өткөрүлгөн илимий-методикалык материалдар, методикалык сунуштар башка багыттар боюнча да негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууда, окутуу процессинде жана изденүүчүлөрдүн илимий иштеринде колдонууга болот.

4. Алынган натыйжалардын ички биримдигин жана тиешелүү актуалдуу проблеманы, теориялык жана практикалык милдетти чечүүгө багытталгандыгын баалоо:

Издөнүүчү Сооронбаева Каухар Акылбековнанын 13.00.01.-жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган “Компетенттүүлүк мамиледе магистрдик билим берүү программаларынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо” (“Физика-математикалык билим берүү” магистрдик программасынын мисалында) аттуу темадагы диссертациясында “Физика-математикалык билим берүү” магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо боюнча сунуштаган модели ЖКББнүн магистрлерди даярдоо ишмердүүлүгүн өнүктүрүүгө салым кошо алат. Алынган натыйжалар изилдөөнүн натыйжаларынын ишенимдүүлүгүн тастыктайт.

5. Негизги жоболор менен жыйынтыктардын жарыяланышы:

Заманбап эмгек рыногунун талаптарына жана билим берүү стандартына жооп берген магистранттарды даярдоодо компетенттүүлүккө негизделген мамилени камсыздаган ББПлары кесиптик жана жалпы компетенцияларды калыптандыруунун камсыз кылат. Магистрдик программанын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо моделине негизделип жүргүзүлгөн эксперименталдык изилдөөлөр окутуу натыйжаларын ББПны ийгиликтүү ишке ашыруудагы ордун аныктоого жана ББПга керектүү түзөтүүлөрдү киргизүүнү камсыздайт. ФМББ магистрдик программасынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо моделин иштеп чыгуу ББПнын бардык катышуучуларынын керектөөлөрүн жана билим берүү стандарттарынын талаптарын талдоого негизделет, долбоорлонгон окутуу натыйжалары окутуу мазмунун, методдорун, формаларын оптималдуу тандоону шарттайт. Түзүлгөн моделди эксперименталдык текшерүү окутуу натыйжаларын долбоорлоонун жана баалоонун мүчүлүштүктөрүн аныктоого, ошондой эле үйрөнүүчүлөрдүн билим сапатын жогорулатууга багытталган түзөтүүлөрдү киргизүүгө

мүмкүндүк берет. Изилдөөнүн багыты боюнча 5 макала чет элдик басылмаларда (анын ичинен 1 макала Scopus системасына индекстелген басылмада), 10 макала жергиликтүү басылмаларда жарыяланган.

6. Диссертациянын мазмуну менен авторефераттын дал келүүсү.

Автореферат толугу менен диссертациянын мазмунуна дал келет жана анын негизги жоболорун чагылдырып турат.

7. Диссертациянын түзүлүшү жана анын мазмунундагы мүчүлүштүктөр.

1. Изилдөө ишинин актуалдуулугун аныктоодо көрсөтүлгөн биринчи карама-каршылык түшүнүксүз болуп калган.

2. Диссертациялык иштин 68-73 беттериндеги ар түрдүү өлкөлөрдүн магистрдик “математикалык” жана “физика-математикалык” билим берүү программаларындагы окутунун натыйжаларынын саны гана анализденбестен, ал программалардын мазмуну менен изилдөө жүргүзүлүп жаткан окуу жайлардагы ФББПнын окутуу натыйжаларынын мазмуну салыштырып анализ жүргүзүлсө, окутуу натыйжаларын долбоорлоого жакшы мүмкүнчүлүк түзүлмөк.

3. Магистранттарга сунушталган дисциплиналарды окутуу натыйжалары жыйынтыктоочу эксперименттеги ECTSте бал топтоо критерийлери менен көрсөтүлгөн эмес.

Изденүүчү Сооронбаева Каухар Акылбековнанын “Компетенттүүлүк мамиледе магистрдик билим берүү программаларынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо” (“Физика-математикалык билим берүү” магистрдик программасынын мисалында) деген темада жазылган диссертациялык изилдөөсү КР Улуттук аттестациялык комиссияны тарабынан кандидаттык диссертацияга коюлуучу 10 п. талаптарына толугу менен жооп берет, ал эми изденүүчүгө 13.00.01. – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын ыйгарууга татыктуу.

Расмий пикир Талас мамлекеттик университетинин педагогика кафедрасынын жыйынында (13-декабрь 2024-жыл, №5 протоколунун токтому) талкууланып бекитилген.

Талас мамлекеттик университетинин
педагогика кафедрасынын башчысы
педагогика илимдеринин кандидаты,
доцент

Умарбекова А.А.

Талас мамлекеттик университетинин педагогика кафедрасынын Сооронбаева Каухар Акылбековнанын «Компетентүүлүк мамиледе магистрлик билим берүү программаларынын окуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо»(Физика-математикалык билим берүү» магистрдик программасынын мисалында) аттуу темадагы 13.00.01.- жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденин алуу үчүн жазылган диссертациясын талкуулоонун 13-декабрь 2024-жыл, №5 протоколунун көчүрмөсү

КАТЫШКАНДАР:

Умарбекова А.А.-педагогика кафедрасынын башчысы, п.и.к., доцент, “13.00.01.-жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы”; Ажибаева А.Ж.-п.и.д., профессор, “13.00.01.-жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы”; Курманкулов Ш.Ж.- п.и.д., профессор, “13.00.02.-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы”; Курманалиева А.О.- п.и.к., доцент, “13.00.01.-жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы”; Стамалиева К.А.-п.и.к., доцент, “13.00.02.-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы”; Шайланова М.М.-п.и.к., доцент, “13.00.02.-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы”; Раева М.Т.- п.и.к., доцент, “13.00.02.-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы”; Кумашова А.А.-ага окутуучу; Нукешов С.Т.-ага окутуучу; Кочоралиева Б.А.-ага окутуучу; Бабаназарова С.Ж.-окутуучу; Өмүралиева А.Ө.-окутуучу; Асилбек кызы Каным-окутуучу; Айылчиева А.Ж.-методист.

КҮН ТАРТИБИ

Сооронбаева Каухар Акылбековнанын «Компетентүүлүк мамиледе магистрлик билим берүү программаларынын окуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо» (Физика-математикалык билим берүү» магистрдик

программасынын мисалында) аттуу темадагы 13.00.01.-жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясын талкуулоо.

Кафедра башчысы п.и.к., доцент Умарбекова А.А. Сооронбаева Каухар Акылбековнанын «Компетентүүлүк мамиледе магистрлик билим берүү программаларынын окуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо» (Физика-математикалык билим берүү» магистрдик программасынын мисалында) аттуу темадагы 13.00.01.-жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясына жетектөөчү мекеме катарында пикирди берүү керек экендигин белгилеп, кафедранын мүчөлөрүн диссертация боюнча ой-пикирлерди айтып, талкууга катышууга чакырды.

Ажибаева А.Ж.-п.и.д., профессор: Диссертациялык иште магистрдик билим берүү программаларынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо ишинин учурдагы абалы талданып, окутуунун натыйжаларынын билим берүү программаларын ишке ашыруудагы маанилүүлүгү, ээлеген орду белгиленип, бүтүрүүчү ээ болуучу компетентүүлүктөрдүн байланышы көрсөтүлгөн. «Физика-математикалык билим берүү» магистрдик программасынын мисалында окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо маселесин илимий-теориялык жактан негиздөөдө нормативдик базалардын негизинде, баалоо критерийлерин камтыган структуралык функционалдык модель иштелип чыккан.

Жазылган диссертациялык иш КР УАКы тарабынан кандидаттык диссертацияга коюлуучу талаптарга толугу менен жооп берет. 13.00.01.- жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын коргоого сунуш кылам.

Курманкулов Ш.Ж.-п.и.д., профессор: Компетентүүлүк мамилеге негизделген билим берүү программаларынын окутуу натыйжаларын долбоорлоо, баалоо боюнча теориялык көз караштар, компетентүүлүк мамиленин маңызы, магистрдик деңгээлдин мүнөздөмөлөрү физика-математикалык билим берүүнүн окутуу натыйжаларын долбоорлоонун жана баалоонун мисалында берилиши адистиктердин негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууда, окуу процессинде профессордук окутуучулар курамынын дисциплиналардын окуу-методикалык комплекстерин иштеп чыгууда мааниси зор. Ошондуктан Сооронбаева Каухар Акылбековнанын диссертациялык ишин коргоого сунуштайм.

Стамалиева К.А.-п.и.к., доцент: Магистрдик окуу программаларын окутуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо моделине негизделип жүргүзүлгөн эксперименталдык изилдөөлөр НББПны, окуу-методикалык комплекстерди, окуу материалдарын жана сабактарды окутуунун натыйжасы контекстинде долбоорлоо жана өркүндөтүү боюнча окутуучулардын компетентүүлүктөрүн өркүндөтүүгө багытталган практикалык иш чараларда апробацияланган. Бул иш аракеттер иштелип чыккан моделдин эффективдүүлүгүн тастыктайт жана аны башка бардык деңгээлдеги билим берүү программаларында колдонууга сунуштоого негиз болот.

Диссертациялык иш коюлган талаптарга жооп берет, изденүүчү Сооронбаева Каухар Акылбековнанын «Компетентүүлүк мамиледе магистрлик билим берүү программаларынын окуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо» (Физика-математикалык билим берүү» магистрдик программасынын мисалында) аттуу темадагы 13.00.01.-жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган иши педагогика илиминин кандидаты окумуштуулук даражасына татыктуу деп эсептейм.

Талас мамлекеттик университетинин педагогика кафедрасы Сооронбаева Каухар Акылбековнанын «Компетентүүлүк мамиледе

магистрлик билим берүү программаларынын окуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо” (Физика-математикалык билим берүү” магистрдик программасынын мисалында) аттуу темадагы 13.00.01.-жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясын талкуулоодон кийин төмөнкүдөй

ЧЕЧИМ КАБЫЛ АЛДЫ:

1. Сооронбаева Каухар Акылбековнанын «Компетентүүлүк мамиледе магистрлик билим берүү программаларынын окуу натыйжаларын долбоорлоо жана баалоо” (Физика-математикалык билим берүү” магистрдик программасынын мисалында) аттуу темадагы 13.00.01.- жалпы педагогика, педагогика жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган диссертациясы бардык талаптарга жооп берет жана ачык коргоого сунушталат.
2. Диссертациялык иштин мазмуну боюнча айрым кемчиликтер жетектөөчү уюмдун расмий пикиринде көрсөтүлгөн.

Талас мамлекеттик университетинин

педагогика кафедрасынын башчысы,

п.и.к., доцент

Катчы:

Умарбекова А.А.

Айылчиева А.Ж.